

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 14, Sayı: 348, 17 Şubat 1988

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

İşçi hareketi açısından önemli bir dönemeç oluşturan 1987 yılındaki gelişmeleri somut gösterebilmek amacıyla hazırladığımız verisel dökümün son bölümünü yayınlıyoruz. Bu bölüme, İstanbul'dan, Mekin Barutçu yoldaşımızın, 1987 yılı sözleşmelerinden çıkan bir dersi içeren, kademeli zam sahtekarlığına ilişkin küçük bir yazısını ve 1988'deki savaşım eğrisinin, şimdiden belli olan, 1987'den de daha dik tırmanışına ilişkin verisel bir değerlendirme yazısını koyduk. 1988'de sınıf savaşımını, hızla, daha da militan bir düzeye yükseltmekte olan işçi sınıfımıza en içten başarılar dileriz. Gelecek onun için savaşanlarındır.

İŞÇİNİN SAVAŞ YILI 1987

VERİLER

-III-

Yıldız Çalışma Gurubu

Bu sayımızda, 1987'de yapılmış toplu sözleşmelerin, verilerini bulabildiğimiz kadarıyla, bir dökümünü verdik. *Tablo 10*'ün içerdiği bu dökümün yanı sıra, *Tablo 11*'de de, ücret zammı oranlarının, yıllara göre bir karşılaştırması yer alıyor.

Tablo 10, 500 bin kadar işçiyi kapsayan 84 toplu sözleşmenin verilerini içeriyor. Bu verilerin yansıttığı eğilimleri de *Grafik 4*'te verdik.

Bütün bu verilerden çıkan bir sonuç, 1987 yılında kazanılan ortalama zam oranının yüzde 38 kadar olduğudur. Kendi başına bu düşük bir

orandır. Ancak aynı zamanda, kendi başına çok fazla bir anlam taşımamaktadır. Bazı eğilimleri vurgulamak gerekmektedir.

Bir kez, ücret zamları, yıl boyunca yükselen bir eğri izlemektedir. Bu, grevlerin artıp yaygınlaşmasıyla, militanlaşmasıyla yakından bağlıdır.

İkincisi, militan grevler sonucunda imzalanan sözleşmelerin zam ortalaması, genel ortalamanın çok üstündedir. Hak verilmez alınır sözü yine somut doğrulanmıştır.

Grafik 4'te, grevli, grev kararlı ve grev kararsız toplu sözleşmelerin

kazanımlarını ayrı ayrı gösterdik. Grevli toplu sözleşmelerin ötekilerden farkı, buradan çok açıkça görülmektedir. Grevler militanlaştıkça, toplu sözleşmeler kendi içinde de, gözle görülür bir yükseliş göstermektedir.

Bu Çek-al dizisinde, baştan beri, 1987 yılında beliren eğilimleri sıralayarak ilerledik. Yukarıda söylenenlerden, bunlara bir eğilim daha katabiliriz. Bu da, militanlık yükseldikçe kazanımların arttığıdır.

Kuşkusuz, bu yıl elde edilen kazanımlar, yeterli olmaktan çok

uzaktır. Bu kazanımların iyileri, bu yılki enflasyonun neden olduğu kayıpları bile tam karşılayamamıştır. Oysa işçi sınıfının gerçek ücret düzeyi 1963'ün bile gerisine düşmüştür. Burjuvaziden alacaklar dağ gibi yığılmıştır.

Bu alacakların tümünü, iki yılda bir yürütülen toplu sözleşme görüşmelerinde elde edilecek ücret zamlarıyla tahsil etmek, olanaklı değildir. Kaldı ki, yalnızca kayıpları geri almak söz konusu değildir. Bu nedenle, gözümüzü işçi sınıfı açısından, tek başına ücret zamlarından

daha önemli, daha kalıcı kazanımlara çevirmek gereklidir.

Bu açıdan baktığımızda, 1987'nin eğilimlerine eklenmesi gereken çok önemli bir eğilim daha vardır. Sendikal hareketi bölmeye yönelik, çeşitli kollardan yürütülen çabalar, 1987'de tam bir hüsrana uğramıştır. İşçi sınıfımız, sendikal birlik istemini güçlü bir biçimde dayatmış, önüne çıkarılan engelleri aşmıştır.

Bu bölücü çabaları yürütenler, şimdi hep birlikte, "sendikal birlik"ten dem vurmaktadırlar. Ancak çabalar bitmiş değildir. Yılan, fırsat bulduğu anda yeniden başını kaldırmayı beklemektedir. Yılanın başını ezmek gereklidir.

Zaman bu amaca hizmet ediyor. Her geçen günün deneyimi, sendikal birliğin önemini ve gerçekçi bir hedef olduğunu daha da net gösteriyor. 1987'nin deneyimi tümüyle böyle bir işlev gördü.

1987'de bölücü çabalar başarısız kalıp, sendikal birlik eğilimi güçlenirken, bu, buraya dek sıraladığımız tüm öteki eğilimlerle birlikte gerçekleşti. Neydi bu eğilimler? Kararlılık, eylemlerin her açıdan yaygınlaşması, güçlü ve yaygın bir sınıf dayanışması, yasadışı eylemlerin, yasadışı grevlerin yapılması, sendikal demokrasiyi geliştirme yönünde adımlar atılması, tüm eylemlerin siyasal içeriğinin yükselmesi. Bu sayımızda bunlara militanlık arttıkça kazanımların da artma eğilimini ekledik. Bütün bunlar, sendikal birlik eğilimiyle birlikte gerçekleşti. Bu çok anlamlıdır.

Bütün öteki eğilimler, sendikal birliğin için nasıl dolmakta olduğunu gösteriyor. İşçi sınıfımız içi boş bir sendikal birlik değil, sendikal demokrasi temelinde işleyen, yöntemleri militan ve siyasal bilinç düzeyi yüksek bir sendikal birlik istiyor. Ve gelişmeler de, işte tam bu yönde ilerliyor. 1987'nin en önemli dersi budur. Bu ders, 1988'de de bölücü çabaları hüsrana uğratmanın yolunu aydınlatıyor.

İki kademeli zam veren sözleşmeye imza koyan sendika yönetimi, işverene yüz milyonlarca lira işçi parası bağışlıyor. İşçiler bunu kabul etmiyorlar!

İki kad m li zamma hayır!

İşyerlerinde "toplular sözleşme komiteleri" kurulması, sözleşme taslaklarının örgütlü biçimde tartışılması, hem sendikanın pazarlık gücünü yükseltecek, hem de sendikal demokrasi sürecini hızlandıracaktır. Özel ya da kamu sektöründe iki kademeli zamma hayır!

Bu yıl, özel sektörde ve kamu sektöründe yine toplu sözleşme yılıdır.

Özel sektörün en önemli toplu sözleşmeleri metalurji işkolunda, Türk Metal, Çelik-İş, Otomobil-İş ve Özdemir-İş'in MESS ile bağtlayacağı toplu sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler

yaklaşık 200 bine yakın sendikal işçiyi ilgilendiriyor.

Metal sanayiinden sonra, ikinci sırada tekstil işkolu geliyor. Teksit, tekstil işçilerinin bütününe kucaklanmış bulunuyor. Petrol, kimya, lastik işkolunda ise, işçiler, iki ayrı sendikaya

bölünmüş durumdadır. Türk-İş'e bağlı Petrol-İş ve bağımsız Laspetkim-İş sendikaları.

İşveren örgütleri 12 Eylül döneminde örgütlülüklerini üst düzeye çıkarttılar. Bütün işveren sendikaları bu dönemde üye sayılarını artırdılar.

TABLO 10

1987 YILINDA İMZALANAN BAZI SEÇİLMİŞ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE 1. YIL KAZANIMLARI

Sendika ¹	İşyeri, İmza tarihi	İşyerinin niteliği ² K:Kamu, Ö:Özel Sözleşmenin Niteliği ³ İ:İşyeri, G:Grup İŞ:İşletme	İşçi sayısı	Parasal kazanımlar ⁴ , idari maddelerde ve sosyal haklarda kazanımlar ve varsa yeni haklar
<i>Grev sonucunda imzalanan sözleşmeler</i>				
Laspetkim-İş(B)	Dora, 12 Şubat	Ö/İ	230	%35+11 bin TL. ücret zammı, 4 ikramiye, önemli sosyal hak artışları
Basisen(T)	Şeker Sigorta, 12 Şubat	Ö/İŞL	174	%35+25 bin TL. ücret zammı, 4 ikramiye, başka sosyal kazanımlar
Otomobil-İş(B)	Netaş, 18 Şubat	Ö/İŞL	2 650	%40,5 ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan kazanımlar. Sendikal izinler sözleşme döneminde 500 günden 650 güne çıkıyor
Laspetkim-İş(B)	Derby Lastik, 1 Nisan	Ö/İ	1 200	%45+10 bin TL. ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan artış
Otomobil-İş(B)	Süper Dizel, 28 Mayıs	Ö/İ	11	%55-60 ücret zammı
Petrol-İş(T)	63 işyeri, 17 Haziran	Ö/G	9 524	%64,6 ücret zammı (ortalama). Sosyal haklarda %138-500 artış. Fazla çalışmaya %100 ücret zammı. Kapsam dışı kadro daraltıldı. Sözleşmeden sendikasızlara yararlanamayacak. Sendika temsilcilerinin haftalık nöbet/toplantı saatleri artırıldı. Siyasal suçlardan tutuklu ya da hükümlü kalanların işe alınamayacağına ilişkin eski sözleşme maddesi kaldırıldı. Tensikat ihbar süresi 2 hafta kadar artırıldı. İki kez çay molası hakkı. Fazla çalışma için 24 saat önceden haber ve işçinin onayı koşulu getirildi. Yıllık izin süreleri 2-6 işgünü artırıldı. Grev süresinde işten çıkarılanlar, sözleşme gereği geri işe alınacak. Grev nedeniyle işten çıkarma yok. %70 ücret zammı, sosyal haklarda %100'e yakın artış.
Otomobil-İş(B)	Kale Kilit-Kale Vida, 17 Haziran	Ö/İ	733	
Türk Metal (T)	Şentürk Çelik, 23 Haziran	Ö/İ	19	%40,2 ücret zammı, sosyal haklarda %300'e varan artışlar
Kristal-İş(T)	May Yapı, 18 Ağustos	Ö/İ	25	%50'nin üstünde ücret zammı. Yıllık ücretli izin süresi 5 gün arttı. İhbar süresi 1 hafta uzatıldı.
Kristal-İş(T)	Kılıçoğlu Tuğla Kiremit, 19 Ağustos	Ö/İ	560	%50 dolayında ücret zammı. Altı aylık kademeli zam!
Türk Metal(T)	Seydişehir Alüminyum Antalya Ferrokrom, 29 Ağustos	K/G	6 100	%38,75 ücret zammı. Altı aylık kademeli zam.
Deri-İş(T)	124 işyeri, 29 Ekim	Ö/G	3 500	%85 ücret zammı (seyyanen). Sosyal haklarda büyük artış ve ilerleme sağlandı. Yıpranma ücreti, 4 ikramiye, gece işine zam, ücretli izin, eğitim yardımı, aile yardımı gibi yeni kazanımlar elde edildi. Yılın en önemli idari kazanımı: Disiplin kurullarında işçi ve işveren tarafları, kurul başkanlığını dönerli yürütecekler. Asgari ücrete %37,5 zam. Altı aylık kademeli zam. İdari haklarda kayıp ve gerileme var. Sendikal çalışma için işverenden izin gerekiyor. Tutuklanan bir işçi, ancak boş kadro varsa geri dönebilecek. %78 dolayında ücret zammı. Sosyal haklarda %300'e varan artış sağlandı. İşçiler ancak eski işlerine benzer işlere kaydırılabilecek. Bunun için de işçinin onayı gerekli. Grev süresinde işten çıkarılan işçiler, sözleşme gereği geri alınacak. Üst disiplin kurulları kuruluyor. Karar oybirliğiyle alınabilecek. 17. maddeden dolayı işten çıkarmalar engelleniyor.
Basın-İş(T)	DMO-İstanbul basımevi 19 Kasım	K/İ	164	%60+25 bin TL. ücret zammı. En düşük ücret 140 bin TL. ya çıkarılıyor. Sosyal ve idari maddelerde kazanımlar.
Tezkoop-İş(T)	Migros, 33 işyeri, 29 Aralık	Ö/İŞL	875	%48 ücret zammı. Kıdem tazminatı 30 günden 35 güne çıkarıldı. İzinler uzatıldı.
Tümtis(T)	Nakliyat ambarları, (çözülen işverenler)	Ö/İ	800+	
Petrol-İş(T)	Big Plastik, 5 Aralık	Ö/İ	18	

Devlet tekeli kapitalizminin doğal bir sonucu olarak kamu işveren sendikaları oluştu ve bu sendikalar TİSK'e katılarak, özel sektör sendikalarıyla bütünleştirdiler. Kamu işveren sendikaları, MESS'i ve KIPLAS'ı geride bırakan katı bir tutum izlediler.

Kamu işveren sendikalarının bu tutumunun en önemli yanı, zaten düşük olan ücretlerde sözleşmeyle sağlanan artışların bir de iki kademeyle bölünerek iyice küçültülmesi oldu. 1987 yılının hemen hemen tüm kamu sözleşmeleri, ilk yıl için yüzde 20-25, ikinci yıl için ise yüzde 15-17 ücret zammı verdi. İlk altı ay için %25, ikinci altı ay için %22, "toplam %47 zam" gibi demagogiler, işçilerin gö-

zünü "yüksek zam"la(!) boyamaya yöneldi. Demiryolu işçilerinin sözleşmesi bunun bir örneğidir.

Demiryolu işçileri, uzun süren uyuşmazlık döneminden sonra, geçtiğimiz yaz greve çıkma noktasına geldiler. Birbiri ardınca yemek boykotları yapıldı. Grev uygulama tarihi bile ilan edilmişken, Demiryol-İş'in sarı

genel merkezi sözleşmeyi, işçilere rağmen bitirdi. Televizyondan yapılan açıklamada 52-57 arasında zam alındığı duyuruldu.

Bu açıklamaya göre, sözleşmeyle ilk 6 ay için sağlanan ücret artış yüzdesi 25'ti. İkinci 6 ay için yüzde 22, toplam yüzde 47(!) ücret zammı sağlanıyordu. Sosyal hak olarak alınan

yol tazminatının da ücretlere eklenmesiyle, yüzde 50'lerin üzerine çıktığı söyleniyordu.

İşçilerin Demiryol-İş yönetiminin yalanını hesaplayıp çıkarmaları için fazla zaman geçmedi. İlk bir iki günün sessizliğinin ardından, yoğun protestolar başladı. Çünkü işçiler ellerine geçen paranın ne kadar olacağını saptamışlardı. Sözleşmeyle elde edilen gerçek ücret zammı 1. yıl için %38 kadardı.

Türk-Metal'in Seydişehir grevini bitirirken yaptığı sözleşme de bunun bir benzeriydi. 29 Ağustos 1987'de imzalanan sözleşmede ilk 6 ayda yüzde 25, ikinci 6 ayda yüzde 22'lik artış getirilmişti.

TABLO 11

TOPLU SÖZLEŞMELERDE YILLARA GÖRE ORTALAMA ZAM ORANI (%)

Yıl	Ortalama Zam Oranı
1984	25 +2 000 TL (Ortalama % 27, YHK)
1985	26 (DPT verisi)
1986	30 (Cumhuriyet, 2 Ocak 1987)
1987	38 (Biz %40'ın altında hesapladık)

Grev kararı alındıktan sonra imzalanan sözleşmeler

İşyeri	İşyeri Adı	Kod	Ortalama Zam Oranı	Notlar
Çelik-İş(B)	İsdemir, Karabük DÇ, 7 Mart	K/G	25 000	%37 ücret zammı, pirim ücretlerine %25-50 zam
Teksif (T)	Sümerbank, 29 işyeri, 1 Nisan	K/G	30 000	%34,37 ücret zammı, altı aylık kademeli zam, pirimlerde %5 artış.
Deri-İş(T)	Sümerbank, 5 işyeri, 17 Nisan	K/G	3 100	%37-48 ücret zammı
Türk Metal(T)	Zirai Donatım ve MKE'de 57 işyeri, 4 Mayıs	K/G	15 900	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Petrol-İş(T)	Etibank, 6 işyeri, 30 Temmuz	K/G	950	%37,5 ücret zammı (Asgari ücret tabanı üstünden), altı aylık kademeli zam.
Laspetkim-İş(B)	5 özel işyeri, Ağustos	Ö/G	850	%42-62,5 ortalama ücret zammı, sosyal haklarda %100'lük artış sağlandı.
Demiryol-İş(T)	TCDD, 851 işyeri, 2 Ağustos	K/İŞL	35 570	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam. Sosyal haklarda %50'nin üstünde artış sağlandı. Zamlar 2 ana ve 9 alt iş gurubu temelinde (iş guruplandırma sistemine göre) yapıldı. Yeni hak olarak bayram ödeneği alındı.

Uzlaşmazlıkta ya da önce imzalanan sözleşmeler

İşyeri	İşyeri Adı	Kod	Ortalama Zam Oranı	Notlar
T.Maden-İş(T)	TKİ, 13 işyeri, 21 Ocak	K/İŞL	28 309	%35 ücret zammı altı aylık kademeli zam.
Basisen(T)	Güneş Sigorta, 21 Ocak	Ö/İ	124	%35+25 bin TL. ücret zammı.
Ağaç-İş(T)	Manisa Yonga, Şubat	Ö/İ	122	%49 ücret zammı
Hava-İş(T)	THY, 27 Şubat	K/İŞL	5 087	%30 ücret zammı, sosyal haklarda %40 artış sağlandı. Geçici, mevsimlik işçi statüsündeki işçiler sözleşmeyle işçi statüsüne geçirilecek.
Özğıda-İş(H)	4 fabrika (çukolata, un) 30 Mart	Ö/G	—	%40 ücret zammı
Tekgıda-İş(T)	Çaykur, 1 Nisan	K/İŞL	38 000	%29+4 140 TL. ücret zammı, altı aylık kademeli zam
Şeker-İş(T)	Şeker Fabr.Gnl.Mdl., 22 Nisan	K/İŞL	35 000	%38 ücret zammı.
Bass(T)	Vakıflar Bankası, 21 Mayıs	K/İŞL	5 062	%32+10 bin TL. ücret zammı, altı aylık kademeli zam. Sözleşmeyi YHK bağladı. Kazanım az, geriye gidiz var.
Kristal-İş(T)	Cam işyerleri, 21 Mayıs	Ö/K/G	13 000	%54 ücret zammı, sosyal haklarda %100-200 artış sağlandı. İşçinin işe cezasız geç kalma süresi uzatıldı. Tutuklu işçinin iş akdi feshedilemeyecek. Fazla mesai için işçinin onayı alınacak. Tatil ve bayramlarda çalışma, işçinin onayına bağlı olacak. İşçinin başka işe kaydırılması kaldırıldı. Sendikal izinler artırıldı. Üyelere 4 gün eğitim izni sağlandı.
Otomobil-İş(B)	Chrysler, 2 Mayıs	Ö/İ	430	%52,5 ücret zammı, sosyal yardımlarda %85 artış sağlandı.
Tezkoop-İş(T)	Sportoto, 26 Mayıs	K/İŞL	900	%26,36 ücret zammı alındı. Yanlış olan değerlendirmede %8 ceza getirildi. (Sendikanın yasal grev prosedürünü "yanlışlıkla" yapmadığı ve grev günü greve çıkamadığı sözleşme).
T.Maden-İş(T)	Karadeniz Bakır İşl., 28 Temmuz	K/İŞL	2 181	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Petrol-İş(T)	Petrol Ofisi, 18 Temmuz	K/İŞL	4 000	%37,5 ücret zammı altı aylık kademeli zam.
Tes-İş(T)	TEK, DSİ, EEİ, İB, vb. işyerleri, 19 Temmuz	K/G	00 000	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
TGS(T)	Karacan Yayınları, 25 Ağustos	Ö/İ	—	İlk 40 bin TL. için %90, ikinci 40 bin TL. için %40, üçüncü 40 bin TL. için %35, dördüncü ve sonraki her 40 bin TL. için %25 ücret zammı. Ortalama %47,5 ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan artış.
Yol-İş(T)	9 özel işyeri, Ekim	Ö/İ	6 751	%30 ücret zammı.
Likat-İş(T)	TCDD Limanları, 31 Ekim	K/İŞL	4 500	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Tarım-İş(T)	Tarım İşl.Gnl.Mdl., 28 Kasım	K/G	10 000	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Teksif (Teşmil)	Çukobirlik, 2 Aralık	K/İŞL	4 000	Teksif'in bir başka sözleşmesi Çukobirlik'e teşmil edildi. %30 ücret zammı alındı.

¹ (T) Türk-İş, (H) Hak-İş, (B) Bağımsız

² Sözleşme imzalanan işyeri özelse (Ö), kamu işyeriyse (K) kodu kullanıldı.

³ Sözleşme işyeri sözleşmesi ise (İ), işletme sözleşmesi ise (İŞL), grup sözleşmesi ise (G) kodu kullanıldı. Aslında hem işletme hem de grup sözleşmesi kavramları, grup sözleşmelerini anlatıyor.

⁴ 500 bini aşkın işçiyi kapsayan 84 sözleşme üstünden yaptığımız hesaplar, 1987 yılında ortalama ücret zammının %40'ın altında kaldığını gösterdi. Basında bu oran %37-38 olarak ilan edildi.

Kademeli zam(!) sahtekarlıktır

Altı aylık kademeli zamda yapılan büyük sahtekarlık, ilk bakışta, pek önem taşıyormuş gibi geliyor. "Nasıl olsa sözleşme dört beş ay sürüyor. Hemen ardından ikinci zam geliyor", denilebiliyor.

İşte, işverenlerin "kurnazlıkları" tam da burada yatıyor.

Birincisi, örneğin, %25+%22=%47 değildir. Altı aylık bu zamların gerçek oranı %38,75 oluyor. Görünen zamlar gerçek zam arasındaki fark, sendika yönetiminin, işverene armağan ettiği işçi parasıdır.

İkinci olarak, sözleşme süresince biriken, eski sözleşmenin bitim tarihinden, yeni sözleşmenin imzalandığı güne kadar olan uzunca bir döneme ait, ücret ve fazla çalışma farkları, kademeli zam kabul edilirse, ilk altı aylık zam oranı üstünden ödeniyor.

Kısacası, işçiler bu sistemle, "kazık" yemiş oluyorlar.

Bunu basit bir örnekle açıklayalım:

"A" işyerinde çalışan işçiler ortalama 100 bin lira aylık alıyorlar. Sözleşme sonunda 1. yıl için yüzde 47 zam aldıklarını varsayalım. Buna göre, sadece bir aylık ücret farkı 47 bin lira eder. Sözleşmeler ise yaklaşık

5 ay sürüyor. 5 ayda, bir işçi için, $5 \times 47000 = 235.000$ TL. ücret zammı birikiyor.

Oysa kademeli zamla, bu birikmiş işçi alacakları yüzde 22'den ödeniyor. Yani $5 \times 22000 = 110.000$ TL. Aradaki fark, 125 bin lira ise işverenin cebine gidiyor. Eğer bu işyeri 1000 işçilik bir işyeri ise, sendika yönetiminin altı aylık kademeli zamma imza atmasıyla işverene bağışladığı(!) işçi parası, örneğimizde beş ay için 125 milyon lira eder.

Bu hesaplamamız yalnızca ücretler üzerinedir. Buna ikramiyeleri, fazla çalışma farklarını, diğer sosyal ödemeleri de ekleyince işverenin sözleşmeden yaptığı muazzam kâr ortaya çıkar.

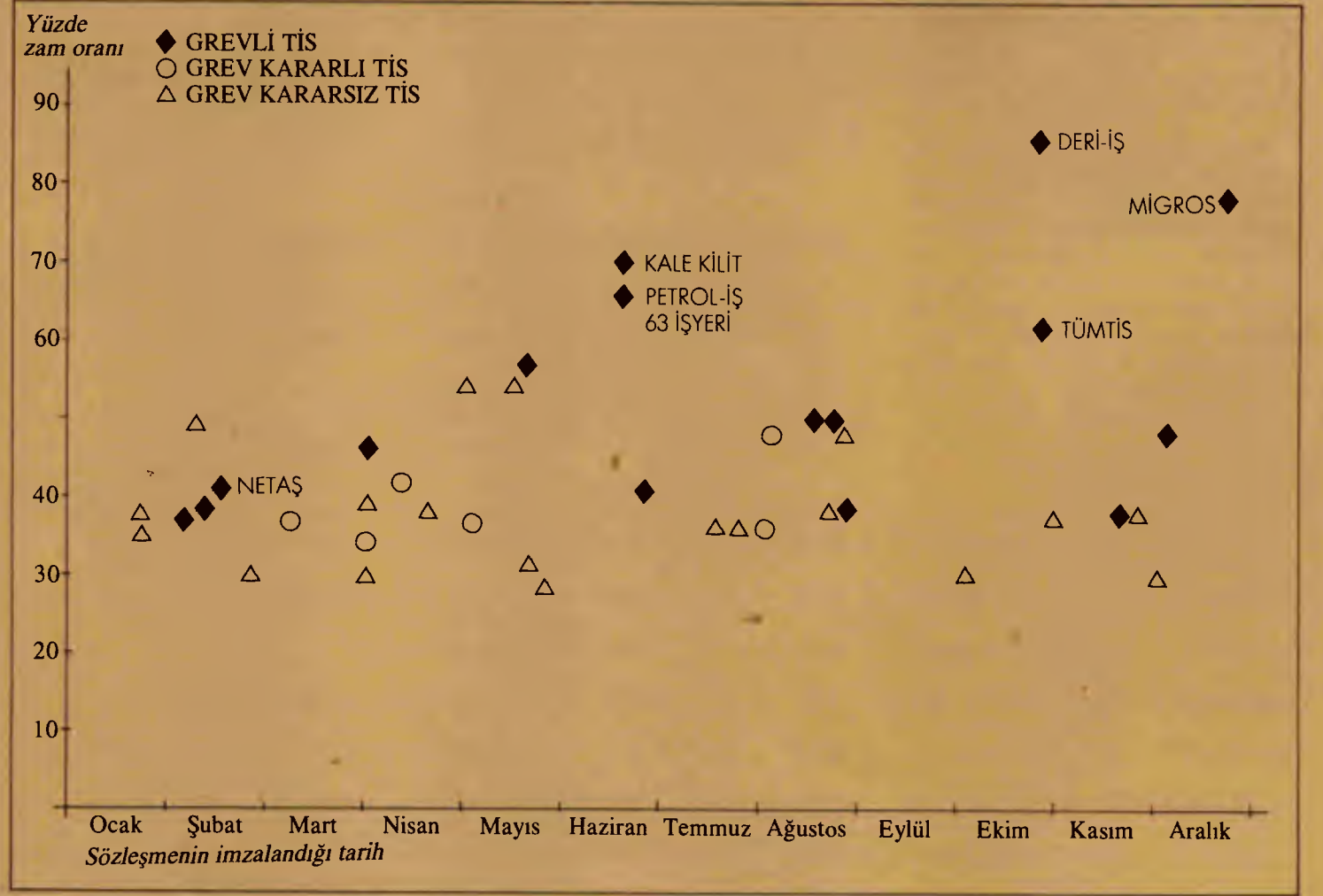
Şimdi yeni bir sözleşme döneminin arifesindeyiz. İşçiler, bu kez "iki kademeli zam"a karşı çok daha kararlı tavır alacaklardır. Hatta, daha şimdiden, bunu fabrikalarda tartışıp, şube yönetimlerine iletiyorlar. Yeni bir oyuna karşı sendika yönetim kademelerini şimdiden uyarıyorlar.

İşyerlerinde "toplular sözleşme komiteleri" kurulması, sözleşme taslaklarının örgütlü biçimde tartışılması, hem sendikanın pazarlık gücünü yükseltecek, hem de sendikalarda işçi tabanın söz ve karar sahibi olması sürecini hızlandıracaktır.

Ozel sektörde ya da kamu sektöründe iki kademeli zamma hayır!

Mekin Barutçu, İstanbul

GRAFİK 4
SEÇİLMİŞ BAZI TOPLU SÖZLEŞMELERİN (1987) ALDIKLARI ÜCRET ZAMLARI (%)

1988'in daha ilk haftalarının eylemleri, bu yıl militan, yığınsal savaşımın nasıl şiddetle yükseleceğini gösteriyor.

Şimdiden belli oldu: 1988'de savaşım gürisi daha da dikilacak

1987 yılı, işçi sınıfının militan, yığınsal eylem yılı oldu. Ama, 1988 yılı, daha şimdiden 1987'yi kısıktırıyor. Bu yılın ilk altı haftasında meydana gelen işçi eylemleri ve protestolar, savaşımın geçen yıldan kat kat daha militan ve yığınsal geçeceğini gösteriyor.

1987 yılı, işçi sınıfının militan, yığınsal eylem yılı oldu. Ama, 1988 yılı, daha şimdiden 1987'yi kısıktırıyor. Bu yılın ilk altı haftasında meydana gelen işçi eylemleri ve protestolar, savaşımın geçen yıldan kat kat daha militan ve yığınsal geçeceğini gösteriyor.

Ocak ayının ortalarında, ek zam istemini öne sürerek yemek boykotu eylemine çıkan Nasaş Alüminyum işçileri kısa sürede sendika yönetiminin fersah fersah ilerisinde olduklarını kanıtladılar. İşverenle uzlaşarak eylemi durdurmaya çalışan Türk-Metal yönetiminin çabaları bile buna yetmedi.

Koç'a bağlı Elektrik Endüstrisi'nde, yemek fiyatlarının yüzde 130 artırıldığı TRT İstanbul Radyosu'nda yemek boykotu eylemleri oldu. Amerikan Hastanesi'nde çalışan Sağlık-İş üyesi 150 işçi de ücretlerinin düşüklüğünü protesto ederek yemek boykotu yaptı.

Lüleburgaz'daki Trakya Döküm fabrikasında işçiler 11 arkadaşlarının işten çıkarılmasını protesto için iş bıraktılar. İşveren bunu, bütün işçileri tazminatsız işten çıkartarak yanıtladı. Çevredeki fabrikalardan, özellikle cam işçilerinden dayanışma ve destek gören Trakya Döküm işçileri, işvereni protesto eylemini sürdürüyorlar.

Geçen yıl demokrasi savaşımının odağı haline gelen şanlı bir grevle

bütün işçi sınıfına örnek olan, yol açan yiğit Netaş işçileri yine eyleme çıktılar. 45 işçinin tensikata uğratılmasının protesto eden Netaş işçileri, bu kez de, 1988'in ilk işyeri işgalini gerçekleştirmiş olmanın onurunu taşıyorlar. Eylem sona erdi ama, her an yeni ve daha üst düzeyde bir hareket patlak verebilir.

Bu arada, Adana'da Nurullah Gezin'e ait teneke tekeli Hilal Ambalaj'ın 67 işçisi, 15 Şubat'ta greve gidiyor. İşçilerin bağlı oldukları bağımsız Çelik-İş sendikası, çoğu ayda 50 bin TL. dolayında ücret alan işçiler için %100 zam istiyor.

Bu eylemlerin yanısıra, her gün onlarca irili ufaklı protesto oluyor.

İşçi eylemleri, halk protestolarının şiddetle yükselmesinin de yolunu açıyor. Örneğin, Bursa'nın Alpagut Köyü'ndeki olaylar daha dinmemişken, Burdur Ağlasun'da olaylar çıktı. Halk adliyeyi bastı. Burjuva basın, olayların bir jandarma eri ile Ağlasun'lu bir kızın ilişkisinden doğduğunu yazarak, yalan haber veriyor. Çünkü, aslında, Ağlasun halkında orduya, jandarmaya karşı, yılların öfkesi birikmişti. Bu olay, yalnızca, bardağı taşıran son damla oldu.

Halk adliyeyi bastı, bir otomobil yakıldı. Jandarma birliğinin güvenliğini sağlamak üzere Burdur'dan gelen takviye birlikleri, kendilerine taşla saldıran halktan korunabilmek için

ateş açmak zorunda kaldılar. Yüzlerce merminin yakıldığı olayda, çok sayıda insan içeri alındı.

Haydarpaşa ve Mecidiyeköy olaylarıyla patlak veren, Fatih pazarcılarının gösterisiyle yayılan, Alpagut Köyü'nde maden ocağı basmaya, Ankara'da Emniyet'in yanbaşıda işsiz işçilerin izinsiz yürüyüş yapımlarına, Ağlasun'da jandarmaya saldırıya dek varan başkaldırı-protesto olayları, aslında tek bir zincirin halkaları, yeni bir kavga döneminin işaretidir.

Ülkede kendiliğinden, yığınsal ve militan halk eylemleri, "sokağa dökülme" olayları sıçrama kaydetmiştir. Artık halk, öfkesini, her fırsatta, her geçen gün daha militan yöntemler kullanarak, daha örgütlü biçimde eyleme dökmektedir.

Bu toplumsal hareketliliğe sıçrama yaptıracak olan en yeni gelişme, işverenlerin, "ayda 10 bin TL.ek zam ve bunun topluca yılda iki taksitle ödenmesi" kararıyla işçi sınıfının karşısına çıkması üzerine, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun aldığı eylem kararıdır. 1 Mayıs'ın topluca, sokak eylemleri ve milyonların toplu iş bırakmasıyla kutlanacağı günlere ilerliyoruz.

Durum böyleyken, uyuz burjuva liberalizmin sözcüleri ruhsuzluk yayma çabasında birbirleriyle yarış ediyorlar.

10 Şubat 1988 tarihli *Milliyet* şöyle yazıyor:

"Geçtiğimiz yıl 353 işyerinde yaklaşık 28 bin işçinin greve gitmesine rağmen grev, bir silah olarak giderek etkisini yitiriyor... Sendikacılar, grevin etkili bir silah olmaktan çıktığını ifade ediyorlar... Kamuoyunun grevlere artık eskisi gibi ilgi göstermediğini söylüyorlar."

İşte buna bilinçlice düzenlenmiş "yalan haber" derler! Haberin doğrusu şöyledir: Evet yasal grev etkisini yitiriyor ama yasadışı grev, işgal vb. daha yüksek biçimler gündeme geldiği için böyle oluyor.

Bir de İlhan Selçuk var. O da paçalarından ruhsuzluk ve devrim korkusu akan bir başka örnek. Bunca işçi ve halk eyleminin içinde, "gazeteci" İlhan Selçuk şöyle yazıyor:

"Emekçi halk bugün de suskun mu suskun... Ne grev ne gösteri yürüyüşü ne sendikal etkinlik ne gençlik eylemi, ne alınterinin hakkını ne doğru dürüst bir toplu sözleşme..." (*Cumhuriyet*, 30 Ocak 1988)

Pes doğrusu! Ne demeli? Bir Alman atasözü var: "Körler görmezse de yıldızlar vardır." Kızıl yıldız ise hem aydınlatmakta, hem de zafere koşmaktadır.

Haluk Morali